

Letno zaključno vsebinsko poročilo o izvedbi projektov in programov v Zavodu Pekarna Magdalenske mreže Maribor v letu 2016

Zavod za podporo družbeno-civilnih iniciativ in multikulturno sodelovanje Pekarna Magdalenske mreže Maribor je nepridobitna nevladna organizacija, ki je bila ustanovljena leta 1997 z namenom vzpodbujanja in podpore programskega in projektne sodelovanja med posamezniki in skupinami umetniških, kulturnih, izobraževalnih, raziskovalnih, ekoloških, informacijskih in humanitarnih dejavnosti in za nudenje pomoči pri razreševanju njihovih kratkoročnih in dolgoročnih prostorskih potreb.

Pekarna Magdalenske mreže ima status mladinskega centra s strani Urada RS za mladino pri Ministrstvu za šolstvo, znanost, kulturo in šport, lokalnega informacijsko-svetovalnega centra pri Uradu za kulturo in mladino Mestne občine Maribor, je soustanovitelj in član Mladinske mreže MaMA, kot tudi član Centra nevladnih organizacij Slovenije in Evropska mreža neodvisnih kulturnih centrov - Trans Europe Halles. Aktivno sodelujemo tudi v Ustanovi nevladnih mladinskega polja Pohorski bataljon.

Organizacija je podpisnica Etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva, članica "Slovenske mreže prostovoljskih organizacij" in koordinatorica lokalne mreže »Prostovoljstvo v Mariboru«.

Zavod ima priznan status programa v javnem interesu na področju kulture s strani Ministrstva za kulturo od leta 2009. Marca 2012 smo pridobili tudi status organizacije za mlade v javnem interesu v mladinskem sektorju, ki deluje v javnem interesu v mladinskem sektorju s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

I. PODROČJA DELOVANJA

Program naše organizacije je prepoznan kot program v javnem interesu na področju mladine in kulture ter je bil v letu 2016 osredotočen na šest programskih sklopov:

- 1. Spodbujanje participacije in zastopanost mladih žensk in moških**
- 2. Spodbujanje vključevanja v mednarodno mladinsko delo in učnih mobilnosti v mladinskem delu ter njihova krepitev**
- 3. Spodbujanje prostovoljstva med mladimi**
- 4. Neformalno učenje in usposabljanje ter večanje kompetenc mladih**
- 5. Dostop mladih do kulturnih dobrin in spodbujanje ustvarjalnosti ter inovativnosti mladih**
- 6. Zdrav način življenja in preprečevanje različnih odvisnosti mladih**

II. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA

Zavod vodi direktorica. Svet zavoda je sestavljen iz predstavnika zaposlenih v zavodu in zunanjih strokovnjakov s posameznih področji.

Na začetku leta zastavimo program dela, ki ga sprejme svet zavoda, vendar se tudi med letom na nas obračajo mladi, mladinske iniciative in organizacije s svojimi pobudami, ki jih, kadar so skladne z vizijo našega delovanja, po zmožnostih organizacijsko, tehnično ali finančno podpremo.

III. VSEBINSKO POROČILO

V letu 2016 smo upoštevali zaostrene družbeno-politične in ekonomske razmere programske vsebine naše organizacije osredotočali zlasti na izvajanje projektov in programov, ki mlade opolnomočujejo, jih usmerjajo v aktivno državljanstvo in nekonvencionalno politično participacijo, v njih spodbujajo ustvarjalnost in jih vzgajajo v družbenopravičnostno misleče posameznice in posameznike.

Na vseh programskih področjih smo sledili zastavljenim ciljem. Čeprav smo nekatere cilje bili primorani uskladiti z odobrenimi finančnimi sredstvi na podlagi javnih razpisov na občinski, državni in evropski ravni ter z upoštevanjem dinamike sofinanciranja, ocenjujemo, da smo v letu 2016 dosegali in presegali tako zastavljene kvantitativne kot kvalitativne cilje, predvsem pri vključevanju mladih v

programe zavoda in udeležbi mladinskih delavcev, učiteljev, staršev in drugih, ki živijo in delajo z mladimi, pri vsebinah, ki smo jih pripravili zanje. Večkrat smo tako s strani mladih, kako to tudi s strani mladinskih delavcev, slišali pohvalo glede izbranih vsebin v smislu kreativnosti, uporabnosti in smiselnosti ter kakovosti izvedbe. Skupno smo izpeljali **2423** brezplačnih aktivnosti za mlade, mladinske, vzgojno-izobraževalne, socialno-varstvene delavce, starše...

Z vključevanjem mladih pri pripravi in izvedbi mladinskih programov in projektov ter z odzivi mladih na pripravljene in izvedene vsebine smo zelo zadovoljni in jih jemljemo kot potrdilo, da naše mladinske programe peljemo v pravo smer. Ponosni smo na dejstvo, da na področju motivacije mladih za vključevanje v aktivnosti naše organizacije in posledično aktivno sodelovanje pri načrtovanju, pripravi in izvedbi programov nimamo večjih težav, kar pripisujemo predvsem dolgoletnemu kontinuiranemu delu z mladimi, izkušnjami z mreženjem in širokimi socialnimi mrežami naših sodelavcev.

Nasploh na težave naletimo zgolj v odnosu odločevalcev do našega delovanja (in delovanja NVO nasploh), kar se kaže v dinamiki sofinanciranja, pa tudi v okostenelosti organov, ki določajo smernice mladinske politike, kar se kaže tako v oblikah, kakor tudi v vsebinah, ki jih razpisujejo in jim moramo slediti.

Svoje dosežke v letu 2016 ocenjujemo glede na zastavljene cilje, vsem preprekam in izzivom navkljub, zelo pozitivno. V veliki meri to pripisujemo predvsem požrtvovalnosti in vztrajnosti naših sodelavcev, ki kljub neprimernim finančnim nagradam/honorarjem/plačam, pogosto neskončno dolgemu delavniku in nenaklonjenosti lokalne politike do mladinskih (kulturnih, civilnodružbenih) programov ter gledano širše, splošni gospodarski in družbeni krizi, programe peljejo zavzeto, zagnano in kakovostno. Prav tako smo vsako leto znova hvaležni vsem prostovoljcem in prostovoljcem, ki s svojimi željami, pobudami in predlogi pomagajo krojiti programe naše organizacije in širijo dober glas o naši organizaciji tudi izven meja lokalnega okolja.

III. 1. Spodbujanje participacije in zastopanost mladih žensk in moških

Knjižnica tete Rose – knjižnica s čitalnico z družbeno angažirano literaturo ponuja mladim in zainteresirani javnosti vsak delovni dan dostop do kakovostne literature družbenih in političnih teoretikov in aktivistov.

V okviru Knjižnice tete Rose – predavanja in izobraževanja 2016 smo izpeljali **5** vsebin (predstavitev knjige, javni posvet, usposabljanje, ogled filma, skupno branje v okviru projekta »Noč knjige«).

Program »Beremo s teto Roso: Rosina šola delavskih pravic za mlade« smo v letu 2015 zasnovali zaradi skrb vzbujajočega razmaha promocije podjetništva in fleksibilnosti na t. i. trgu dela med mladimi, ki ga izvaja država, občine in nekatere mladinske organizacije, seveda brez primerne umestitve v kontekst. V letu 2016 smo v okviru Rosine šola delavskih pravic za mlade 2016, 2. letnik, izpeljali **3** predavanja, **1** delavnico in **1** srečanje prekarne delavcev. Namen programa je mlade seznaniti s preteklim bojem za delavske pravice, pomenom delavskih pravic, pomenom sindikatov, pomenom organiziranja za boj za vnovično pridobitev izgubljenih delavskih pravic in pomenom zaposlitve, zavarovane s temeljnimi delavskimi in socialnimi pravicami in dohodkom, ki zagotavlja dostojno življenje.

V letu 2016 so mladi pripravili in izpeljali še **1** program, na katerem so naslavljali problematiko prekarne zaposlovanja mladih, in sicer celodnevni dogodek z naslovom »Rosa je bosa, ker je prekarka«.

V okviru ABC političnega gledališča smo izpeljali **2** delavnici in **3** intervencije v javni prostor.

Posebno pozornost smo namenili tudi v letu 2016 aktivnemu sodelovanju pri vzpodbujanju sistemskih sprememb na področju mladine in kulture na lokalnem in nacionalnem nivoju. Udeležili smo se **28** različnih aktivnosti.

Na področju strokovnega dela v procesu prenove Kulturnega centra Pekarna in koordinacije KC Pekarna smo organizirali ali se udeležili **7** sestankov, koordinirali terminsko in prostorsko rabo

Upravne stavbe v KC Pekarna v **75** primerih in nudili organizacijsko, strokovno in tehnično podporo zainteresiranim posameznikom, iniciativnim skupinam in organizacijam v **50** primerih.

Aktivno smo sodelovali pri pripravi in izvajanju lokalnih, nacionalnih politik na področju mladine in kulture in se udeležili **21** vsebin, vezanih na razvoj in krepitev mladinskega sektorja in kulture. Bili smo gostitelj Regijski dogodek mladinskega sektorja »Rastimo skupaj«, ki so ga organizirali Urad RS za mladino, Mladinski svet Slovenije, Mladinska mreža MaMa, Inštitut za mladinske politike v sodelovanju z našo organizacijo in je bil namenjen krepitevi mladinskega sektorja in povezovanju znotraj regije.

Informiranje se vsako leto znova izkaže kot pomembna dejavnost naše organizacije in eno ključnih področij, ki vplivajo na doseganje avtonomije mladih in njihovo aktivno participacijo v družbi. Pri svojem delu združujemo različne pristope, sledimo trendom, vsekakor pa smo mnenja, da z osebnim pristopom ponudimo mladim največ. Mladi v našem centru iščejo informacije za zadovoljevanje lastnih interesov in informacije o možnih oblikah pomoči za razreševanje njihovih osebnih stisk in problemov bodisi osebno, po telefonu ali elektronski pošti. V letu 2016 smo beležili **1283** posredovanih informacij osebno, po telefonu ali elektronski pošti.

Na področju strokovnega svetovanja smo nadaljevali z uspešnim delom na področju nujenja Individualnega svetovanja mladim z učnimi težavami, težavami v komunikaciji in medsebojnih odnosih ter Svetovanj na področju motenj hranjenja (opisano spodaj):

III. 2. Spodbujanje vključevanja v mednarodno mladinsko delo in učnih mobilnosti

Na področju mednarodnega mladinskega dela smo v okviru programa »Evropska prostovoljna služba« v tujino poslali **4** EVS prostovoljce, ki so v letu 2016 opravljali EVS v različnih organizacijah po Evropi. Prav tako smo v okviru tega projekta pri nas deset mesecev gostili **2** prostovoljca, ki sta prišla iz Slovaške in Romunije. V sklopu EVS projekta sta izvedla **8** lastnih projektov na področju kulture, prav tako pa sta pomagala pri pripravi in izvedbi številnih drugih projektih na področju mladine in kulture v naši organizaciji ter pri promociji programa »Evropska prostovoljna služba« v našem lokalnem okolju.

Udeležili smo se izmenjave »Youth workers as agents for change«, ki je potekala 7 dni na Finskem.

Skupaj z avstrijsko organizacijo Memfarado smo v mesecu septembru v Avstriji organizirali mladinsko izmenjavo s pomenljivim naslovom: »Evropa in njene meje / Europa und seine Grenzen«. Cilj mladinske izmenjave je bil izdelava mobilne kuhinje, s katero bodo prostovoljci pomagali ljudem, ki so ujeti na mejah.

III. 3. Spodbujanje prostovoljstva med mladimi

V okviru »Prostovoljskega dela mladih za mlade« je bilo v letu 2016 izvedenih **457** aktivnosti na različnih področjih: nudenje brezplačne učne pomoči, aktivno in ustvarjalno preživljanje prostega časa z mladimi z manj priložnostmi iz Mladinskega doma in Doma Antona Skale Maribor v okviru programa Pekarna DOBIŠ DAŠ, preventivne »Mladinske delavnice« na osnovnih šolah, sprehodi in razmišljanja o Mariboru za mlade v okviru »Stopinj mesta«, Pekarna Potopisi (potopisi, ki to niso), redne publikacije z družbeno-angažiranimi in aktivističnimi ter kreativnimi vsebinami ZINE. V program je bilo vključenih **101** mladih prostovoljcev. Mladi v naši organizaciji opravljajo prostovoljsko delo tudi na področju kulture, kjer pomagajo pri pripravi in izvedbi festivalov in drugih kulturnih projektih in programih. Skupno so opravili **2892** ur.

Pri prostovoljskem delu smo zaznali porast števila mladih, ki so se na nas obračali po elektronski pošti ali osebno in želeli izvedeti več o prostovoljskem delu in možnostih opravljanja le-tega v naši organizaciji. Skozi leta razvijanja in izvajanja programa opažamo ne samo porast števila mladih, ki se odločajo za prostovoljsko delo, temveč tudi spremembe v motivih za udejstvovanje na tem področju. Če smo še pred nekaj leti govorili, da se mladi za prostovoljsko delo odločajo predvsem zaradi pridobivanja novih kompetenc in znanj, v zadnjih štirih letih vedno bolj opažamo, da so glavni motivi širjenje socialne mreže, pridobivanje poglobljenega znanja na določenem področju, želja po pripadnosti skupini podobno mislečih vrstnikov, potreba po druženju in udejstvovanju v dejavnostih, ki na različne načine spreminjajo lokalno skupnost, pa tudi družbo na splošno. Prav tako smo v letu 2016 že peto leto zapored opažali, da je poraslo število brezposelnih mladih, ki se odločajo za prostovoljsko

delo. Če so bili to v preteklosti predvsem dijaki in študentje, se sedaj večja število tistih, ki so bodisi končali fakulteto in nimajo službe bodisi niso zaključili študijskega programa. Zaradi porasta števila brezposelnih mladih se nam prostovoljstvo zdi tudi ključen mehanizem socialnega vključevanja mladih v družbo, hkrati pa pomembna stopnička na poti do aktivnega državljanstva. Glede na odziv mladih menimo, da so programi dobro zastavljeni, zanimivi in koristni za mlade in širšo skupnost in bomo s temi vsebinami in metodami dela nadaljevali tudi v letu 2017.

Kot koordinatorji mreže »Prostovoljstvo v Mariboru« delujemo skozi tri stebre: informiranje in promocija, izobraževanje, strukturna podpora. V letu 2016 smo v okviru informiranja in promocije skupaj s članicami mreže pripravili in izpeljali Dan za spremembe, Festival prostovoljstva v Mariboru 2016, osebno predstavljali prostovoljske programe na srednjih šolah in fakultetah in promovirali dopolnjeno brošuro mreže »Prostovoljstvo v Mariboru«, v kateri smo predstavili vseh 69 članic. Za mentorje in organizatorje prostovoljskega dela smo izvedli brezplačno tematsko usposabljanje »Priložnosti medkulturnega sodelovanja«, katerega namen je bil osvetliti koncepte o pogledu na različne kulture (predsodki in stereotipi, (ne)obstoj ras, drugačnost in različnost, večkulturna in medkulturna družba...), ugotoviti, kaj spodbuja in kaj zavira integracijo tujcev in medkulturni dialog, raziskovanje pomena in vpliva identitete, vrednot in prepričanj na vedenje posameznikov.

V letu 2016 se je izredno povečalo tudi število tistih posameznikov, ki se obračajo na našo organizacijo kot na koordinatorja mreže »Prostovoljstvo v Mariboru«, z željo po vključitvi v prostovoljsko delo na lokalnem nivoju, z namenom širitve socialne mreže in pridobivanja novega znanja in veščin. Predvidevamo, da je to povezano s precejšnjo prisotnostjo naše organizacije v medijih in s priporočili posameznic in posameznikov. Kot koordinatorji mreže si prizadevamo tudi, da mladi, ki se odločajo za prostovoljstvo, prepoznavajo ranljivost le-tega v sodobni družbi, kjer prevladuje neoliberalna ideologija in da znajo sami kritično ovrednotiti nekatere sodobne prostovoljske prakse.

III. 4. Neformalno učenje in usposabljanje ter večanje kompetenc mladih

Programe neformalnega učenja in usposabljanja ter večanje kompetenc mladih pripravljamo z namenom večanja kompetenčne opremljenosti mladih za njihovo ekonomsko in socialno osamosvajanje ter aktivno participacijo v družbeno-političnih procesih. Mlade želimo opremiti z ustreznimi znanji, veščinami in kompetencami za opravljanje kontinuiranega mladinskega in prostovoljskega dela in jih usposobiti za delovanje v vrstniškem skupinskem delu. S temi vsebinami želimo tudi zadovoljiti mlade, ki si želijo zahtevnejših vsebin, ki jih lokalno okolje ponuja le v manjšem obsegu, delno pa želimo slediti poslanstvu in načelom naše organizacije in tako v lokalno okolje vnesti kakovostne in družbeno-kritične vsebine.

V letu 2016 smo v okviru Usposabljanja mladih za pomoč vrstnikom izpeljali **14** izobraževanj in usposabljanj za kvalitetno mladinsko delo.

V okviru cikla izobraževanj »Kje so meje?«, s katerim smo se dotaknili vseh "mejnih" vsebin: sovražnega govora do beguncev, izkoriščanja migrantskih delavcev, neoliberalnega koncepta multikulturalizma in kulturnega rasizma, smo izpeljali skupno **11** vsebin (delavnice, dvodnevni seminar, okrogla miza, javni natečaj, javna tribuna).

Prav tako smo izvajali delavnice Gledališča zatiranih, Kritične pismenosti in delavnice »Participatorna demokracija in participatorni proračun« na srednjih šolah, v naših prostorih pa je celo leto potekal program Gledališče zatiranih kot metoda mladinskega dela.

Na novo smo zasnovali program »Brezmejni svet«, ki je potekal celo leto. Namen projekta je socialno in kulturno vključevanje otrok in mladostnikov priseljencev ter potomcev priseljencev (Bosna, Albanija, Kosovo, Srbija, Makedonija, Rusija ...) v lokalno skupnost, saj zaradi vse večjih migracij tudi Maribor postaja kulturno in etnično raznolik.

Jesenski Cikel izobraževanj za uspešno delo in življenje z mladimi je vseboval **3** vsebine, ki so se osredotočala na različne pristope dela z mladimi.

V letu 2016 sta potekala 2 cikla risarskih in slikarskih delavnic, ki so bile namenjen vsem mladim in odraslim, ki jih risanje ali slikanje veseli in so se želeli naučiti osnov risanja ali slikanja ali izpopolniti in nadgraditi svoje znanje.

Naši sodelavci, mladinski delavci in prostovoljci naše organizacije so se udeležili **19** izobraževanj in usposabljanj doma in v tujini.

Mladi so bili zadovoljni z izvedbo programa, kar ocenjujemo na podlagi sprotne in končne evalvacije, pogovorov in izraženih želja, da tudi v prihodnje organiziramo podobna izobraževanja in usposabljanja s področij, ki so sorodna že obravnavanim, in hkrati za nadgradnjo že obravnavanih tem. Znanja, ki so jih pridobili na usposabljanjih, so ocenili kot izjemno koristna in uporabna, saj jim zagotavljajo nove veščine in omogočajo nove pristope pri izražanju njihovih zamisli, talentov, predvsem pa jih urijo v njihovi kreativnosti in svobodi. Zraven tega jim zagotavljajo nove socialne veščine, ki jim pomagajo pri razvijanju in uravnavanju odnosov, globlje razumevanje izzivov, s katerimi se dnevno srečujejo, hkrati pa tudi priložnost vrednotenja njihovega dosedanjega vedenja in dela.

III. 5. Dostop mladih do kulturnih dobrin in spodbujanje ustvarjalnosti ter inovativnosti mladih

Na področju dostopa mladih do kulturnih dobrin in spodbujanje ustvarjalnosti ter inovativnosti mladih smo v letu 2016 delovali na področju vizualnih, avdiovizualnih, uprizoritvenih umetnosti in literature.

Program »Sobazagoste Maribor/GuestRoomMaribor«, mednarodna rezidenčna platforma, spodbuja večkulturnost in kreativnost mladih. Njegov namen je ustvariti prostor kulturne in umetnostne pretočnosti, ki premošča parcialne interese posameznih kulturnih organizacij v mestu. Zasnova programa izhaja iz namena vzpostavitve strukturnega okvirja za povezljivost sveže tuje umetniške produkcije z mariborskimi ustvarjalci, producenti in institucijami. V letu 2016 smo izvedli **26** javnih dogodkov in gostili **5** tujih umetnikov in **4** umetniške skupine.

Inovativnost, kreativnost in socialno vključenost mladih smo v letu 2016 intenzivno podprli tudi na področju vizualne umetnosti s ciklom razstav v K18, ki je mladim, neveljavljenim umetniškim ustvarjalcem (dijakom, študentom likovne umetnosti, oblikovanja, arhitekture in naturščikom) ponudil prostor za ustvarjanje in razstavljanje svojih izdelkov in jim tako omogočil prepoznanje s strani širše kulturne javnosti. V celotnem letu smo v Galeriji K18 otvorili **4** razstave, ki so bile javnosti dostopne vsakič po en mesec, izpeljali **2** enodnevna performensa in **2** spremljevalna programa k razstavi.

V KC Pekarna smo v Galeriji Hladilnica podprli **2** likovni razstavi.

Na področju uprizoritvenih umetnosti smo izvedli postprodukcijo interaktivne predstave »Outopia: Vaja iz participatorne demokracije«, znotraj katerega smo izvedli **3** ponovitev predstave. Prav tako smo izvedli postprodukcijo gledališke predstave »Za štirimi stenami«, ki smo jo uprizorili **6** krat.

Bili smo producent predstave »Gala ni šala« in predstave »Generacije«, ki so jo mladi uprizorili **9** krat.

Že šesto leto zapored smo izvedli edini festival animiranega filma v tehniki stop-motion v Evropi, 6. Festival StopTrik MFF. V sklopu festivala smo izvedli **144** dogodkov.

Na področju literature smo v okviru programa »Beremo in pišemo s teto Roso« organizirali **3** literarne večere, **7** literarnih delavnic in **1** literarni natečaj.

V okviru socialno kulturnih programov smo bili producent interaktivne prostorske instalacije »Omare stare šare«, ki smo jo na različnih koncih po Sloveniji in v tujini uprizorili **31** krat.

Z namenom kvalitetne priprave in izvedbe kulturnih projektov v naši organizaciji smo se sodelavci in zunanji sodelavci dodatno izobraževali in mrežili.

III. 6. Zdrav način življenja in preprečevanje različnih odvisnosti mladih

Zavod Pekarna Magdalenske mreže poleg mladinskih in kulturnih programov, že od leta 2001 izvaja tudi socialno varstvene programe z namenom, omogočati brezplačne vsebine v lokalnem okolju, ki se iz leta v leto izkazujejo za vedno bolj potrebne.

Na področju kurative deluje »Skupina za pomoč osebam z motnjami hranjenja«, zunanja strokovna sodelavka pa izvaja tudi individualne terapije, ki so namenjene mladostnicam in mladostnikom, ki se iz kakršnih koli razlogov ne želijo priključiti skupini, kriznim situacijam, mladostnicam in mladostnikom, ki za delo v skupini še niso pripravljene in staršem, učiteljem, svetovalnim delavcem in ostalim bližnjim osebam z motnjami hranjenja. Na področju motenj hranjenja smo še vedno edini ponudnik izvenbolnišnične pomoči v regiji, zato bomo s programom nadaljeval tudi v prihodnje.

Na področju preventive smo v letu 2016 organizirali cikel predavanj za mlade »Moje zdravje – moja odgovornost«, v okviru katerega smo pripravili in izpeljali 4 predavanja.

Veganske večerjice, ki jih pripravljamo v sodelovanju z Za živali!, društvom za uveljavitev njihovih pravic, so namenjene promociji etičnega veganstva kot družbeno-političnega gibanja v lokalnem okolju in širše ter ozaveščanju o pomenu pravic živali. Veganske večerjice so sestavljene iz teoretičnih predavanj s področja veganstva, ki jim vedno sledi pokušanje okusnih veganskih jedi. V letu 2016 smo izpeljali 8 Veganskih večerjic.

V letu 2015 smo se priključili mednarodnemu projektu »I-SEE«, katerega namen je okrepiti sodelovanje med sodelujočimi državami (Hrvaška, Italija in Slovenija - Nacionalni inštitut za javno zdravje) pri zaznavanju novih psihoaktivnih substanc (NPS), znotraj držav pa okrepiti sodelovanje med različnimi akterji na tem področju (zdravstvo, nevladne organizacije, policija). Na pobudo slovenskih partnerjev projekta t.j. Nacionalnega inštituta za javno zdravstvo in DrogArta smo vzpostavili kontaktno točko za testiranje NPS v Mariboru in v letu 2016 sprejeli 12 vzorcev.